

Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Colofon

© 2019 Odyssee Reisgidsen

© 2019 Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Vierde geactualiseerde druk, 2019

Tekst en serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Kaarten: Armand Haye, Amsterdam | www.armandhaye.nl

UvA-Kaartenmakers | www.uva-kaartenmakers.nl

Foto's: Bartho Hendriksen, Leo Platvoet, Mary Kuiper en Jacq Turel tenzij anders vermeld

De auteurs

Bartho Hendriksen en Leo Platvoet zijn vanaf de start in 1988 nauw betrokken bij de Odyssee-reeks, waarvan zij in boekvorm de meeste delen schreven.

Odyssee Reisgidsen

In 2008 is Odyssee gestart met het digitaliseren van de Odysseegidsen, waardoor het mogelijk is dat de reiziger op de Odysseewebsite zijn of haar eigen gids samenstelt. De gidsen worden als pdf-bestanden of paperback geleverd. Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Odyssee zoekt auteurs

Een passie voor Riga, Moldavië, Extremadura of een andere (onbekende) bestemming aan de randen van Europa of van de wereld? En je wilt er misschien een reisgids over schrijven? Voor meer informatie -en contact- zie www.odyssee-reisgidsen.nl

Volg Odyssee op Twitter en Facebook

www.odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Foto omslag paperback: De haven van Ássos, Kefaloniá

Foto titelpagina: Maritiem en Volkenkundigmuseum in Vathí, Itháka.

NUR 512

ISBN 9789461230362

Voorwoord

Kefaloniá is het grootste Ionische eiland en het zesde eiland van Griekenland. Het ligt in de Ionische Zee aan de westzijde van het Griekse vasteland en wordt omringd door de eilanden Lefkáda in het noorden, Zákynthos in het zuiden en Itháka in het oosten. Kefaloniá is in veel opzichten het aantrekkelijkste Ionische eiland. Het is voor een groot deel door bergen bedekt, heeft een aantal fraaie stranden die de grillige rotskust openbreken, is groot genoeg om een of twee weken rond te toeren en kent nog geen massatoerisme.

Itháka is een van de meest tot de verbeelding sprekende Griekse eilanden. Althans, voor diegenen die de Griekse mythologie een warm hart toedragen. Itháka is immers het eiland van Odysseus, de held uit de antieke avonturenroman *Odyssee* van Homerus. Vele archeologen hebben met de *Odyssee* in de hand het eiland afgespeurd en verrassende overeenkomsten gevonden, dan wel bijzondere vondsten gedaan die moeten bewijzen dat Itháka het koninkrijk van Odysseus was.

Wij wensen je veel plezier met deze *Odyssee Reisgids*!

Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Tips

Uiteraard houdt *Odyssee* zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve vermeldingen, wijzigingen in openingstijden, prijzen en dienstregelingen? Laat het ons weten! Of heb je tips hebben over hotels, pensions, campings en dergelijke? Ook dat horen we graag! Stuur een email naar: info@odysee-reisgidsen.nl

Inhoudsopgave

Kefaloniá verkennen

Een schets van Kefaloniá 7

Geschiedenis 9

Kefaloniá van streek tot streek

Odyssee's aanraders Kefaloniá 13

Argostóli en omgeving 14

Zuid-Kefaloniá 23

Noord-Kefaloniá 37

Het schiereiland Palikí 44

Itháka verkennen

Een schets van Itháka 49

Geschiedenis 51

Itháka van dorp tot dorp

Odyssee's aanraders Itháka 53

Zuid-Itháka 54

Noord-Itháka 60

Achtergrondinformatie

Landschap en bevolking 65

Politiek en samenleving 68

Cultuur 71

Praktische informatie

Kefaloniá en Itháka van A tot Z 74

Praktisch ABC 80

Een mondje Grieks 83

Kaders

Kephalos en Prokris 8

Aardbevingen in 1953, 2003, 2005 en 2016 11

Lord Byron 25

Zeeschildpadden 27

Gerásimos 32

Robert Guiscard de 'vindingrijke' 43

Andreas Laskaratos 45

De lange zoektocht naar het echte Itháka 59

Iconostase 70

Grieks-orthodox Pasen 71

Kapitein Corelli's mandoline onder vuur 72

Een schets van Kefaloniá

Een schets van Kefaloniá

De noordkust van Kefaloniá met zicht op Lefkáda

Kefaloniá is het grootste Ionische eiland en het zesde eiland van Griekenland. Het ligt in de Ionische Zee en wordt omringd door de eilanden Lefkáda in het noorden, Zákynthos in het zuiden en Itháka in het oosten. Kefaloniá is in veel opzichten het aantrekkelijkste Ionische eiland. Het is voor een groot deel door bergen bedekt, heeft een aantal fraaie stranden die de grillige rotskust openbreken, is groot genoeg om een of twee weken rond te toeren en kent nog geen massatoerisme.

Landschap

Een blik op de kaart van Kefaloniá (Grieks: Κεφαλλονιά, Engels: Cephalonia, 42.000 inw, 781 km²) laat zien dat het eiland in twee delen uiteenvalt. Het grote oostelijke deel met de hoofdstad Argostóli is aantrekkelijk en bergachtig; het westelijke schiereiland waarop Lixóuri ligt, bestaat voor een groot deel uit een vruchtbare laagvlakte. Beide stadjes liggen tegenover elkaar aan de Golf van Argostóli. De hoogste top is de 1628 m hoge *Mégas Óros* van het Énosgebergte dat in het zuidoosten ligt tussen Argostóli en Póros.

Rond de berg bevinden zich nog de laatste resten van inlandse oernatuur: wilde paarden en de *Abies cephalonica*, een zilverspar die al in de antieke oudheid tot hout werd verwerkt.

De bodem van Kefaloniá bestaat uit kalksteen dat makkelijk erodeert en op vele

plekken grotten, spelonken en onderaardse meren en rivieren kent. De bekendste ondergrondse waterverbinding loopt tussen de *katavóthres* bij Argostóli en het ondergrondse meer in de Melissáni-grot. Beide punten zijn toeristische attracties.

De fraaiste stranden liggen aan de zuidkant: Skála, Kateliós, Lourdáta en, veel dichter bij de hoofdstad, Kourkoumeláta, en bij Xí en Petani op schiereiland aan de westkust. Aardige kustdorpen zijn Póros, Fiskárdo en Ássos. Dit laatste dorp, ingeklemd tussen bergen, baai en een Venetiaanse vesting, is ongetwijfeld een van de aangenaamste verblijfplaatsen op het eiland. Mede door de aardbeving van 1953 is er weinig tastbaars van de geschiedenis overgebleven. Argostóli en Lixóuri moesten geheel herbouwd worden. Bij Póros ligt een prehistorische grafkelder, bij Sámi zijn de resten van de antieke akropolis te zien. Skála bezit de fundamente van een tempel en de mozaïekvloer van een Romeinse villa. Onverwoestbare Venetiaanse vestingen verheffen zich bij Ássos en Travliáta. Kloosters liggen er verspreid over het hele eiland: het belangrijkste is het Moní Ág. Gerásimos.

De voornaamste inkomstenbron voor Kefaloniá is de landbouw. De belangrijkste producten zijn druiven, diverse wijn- en kaassoorten, honing, olijfolie en vijgen. Toerisme en visserij zijn van minder betekenis.

Kefaloniá heeft dagelijkse, maar niet al te frequente busverbindingen op het oostelijke deel van het eiland. Elk uur gaat er een veerboot heen en weer tussen Argostóli en Lixóuri. Het vliegveld bij Argostóli ontvangt lijnvluchten uit Athene en charters uit West-Europa. Veerboten vertrekken uit Pesáda naar Zákynthos, uit Póros naar Killíni op de Pelopónnesos, uit Sámi naar Pátras, Itháka en Lefkáda en uit Fiskárdo naar Itháka en Lefkáda.

Bestuur

Griekenland is sinds 1986 bestuurlijk opgedeeld in dertien regio's (*periféria*). Kefaloniá en Itháka behoren tot de regio Ionische Eilanden (Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, www.pin.gov.gr). Sinds 2011 is de regio onderverdeeld in vijf regionale eenheden: Corfu, Lefkáda, Kefaloniá, Itháka en Zákynthos. Het bestuurscentrum van de regio is gevestigd in Corfu-stad. Kefaloniá en Itháka vormen twee afzonderlijke gemeentes met een gekozen burgemeester aan het hoofd van de gemeenteraad.

Kephalos en Prokris

*De naam Kefaloniá heeft een mythologische oorsprong. **Kephalos**, telg uit het koninklijk geslacht van Athene, was getrouwd met **Prokris**, maar de godin van de dageraad, Eos, werd verliefd op hem. Zij troonde hem mee naar haar verblijf, maar hij weerstond haar avances. Eos vertelde hem, om verdeeldheid tussen beide echtelieden te zaaien, dat Prokris vreemdging. Kephalos verwierp dat verontwaardigd, waarop Eos hem, om de proef op de som te nemen, in een ander veranderde. Kephalos ging onder de naam Pterelas naar huis, overlaadde Prokris met geschenken en zag dat zij makkelijk was te verleiden. Alsnog sliep een geërgerde Kephalos met Eos, wat Prokris met woede vervulde. Het kwam wel tot een verzoening, maar Prokris bleef haar man wantrouwen. Op een dag*

achtervolgde ze hem toen hij op jacht ging. Hij hoorde geritsel in de struiken, dacht dat het een dier was en schoot een pijl af die zijn vrouw dodelijk verwondde. Hij werd verbannen en trok naar Thebe, waar hij zich verdienstelijk maakte in een oorlog, als dank waarvoor hij een eiland kreeg, dat nu nog zijn naam draagt. Hij bleef echter wroeging houden. Achtervolgd door de geest van Prokris ging hij naar Kaap Lefkátas en stortte zich in zee, waarbij hij luid de naam van Pterelas riep, want onder deze naam had Prokris hem het meest liefgehad.

Geschiedenis

Mozaïekvloer in Romeinse villa in Ássos

De geschiedenis van Kefaloniá loopt voor een groot deel parallel met die van de overige Ionische eilanden. Het eiland was al in de prehistorie (50.000 v. Chr.) bewoond, zoals vonden in de omgeving van Fiskárdo en Skála uitwijzen. De gunstige ligging tussen Italië en Griekenland maakte het tot een gewilde pleisterplaats. Rond 1100 v. Chr. was het hele eiland bewoond. Daarna maakte het eiland dezelfde ontwikkeling door als de rest van Griekenland: koninkrijken en stadstaten wisselden elkaar af. Tijdens de Peloponnesische oorlog koos het eerst de zijde van Athene, maar later die van Sparta. Dit kwam Kefaloniá, nadat Athene Sparta had verslagen, duur te staan: bloedvergieten en zware belastingen. Daarna kwamen de Macedoniërs, de Romeinen, Vandalen, Oostgoten, Normandiërs en Franken. De Normandische bezetting plaatste Kefaloniá even op de wereldkaart, toen Robert Guiscard, de machtige koning van het Normandische rijk in Zuid-Italië, in 1085 in de buurt van het huidige Fiskárdo overleed. Tussen

het begin van de 13de eeuw en 1479 was Kefaloniá in handen van verschillende Italiaanse families.

In 1479 veroverden de Turken de Ionische eilanden, uitgezonderd Corfu. Twee jaar later slaagde Antonius, telg uit het koningshuis van Napels, erin de Turken van Kefaloniá te verdrijven, maar zijn bewind was zo tiranniek dat de eilandbewoners hem vermoordden en zich uitleverden aan de Venetianen. Nadat de Turken nog enkele jaren het eiland bezet hielden, kwam het voor lange tijd in handen van de Venetianen (1504-1797). Onder Venetiaanse heerschappij bleef Kefaloniá blootgesteld aan aanvallen van Turken en piraten. In 1636 was er een zware aardbeving, de eerste in een reeks die in de eeuwen daarna zou volgen.

In de 17de eeuw braken er ook volksopstanden uit tegen de Venetiaanse bezetters. Economisch gezien waren er regelmatig bloeiperioden. Krenten waren eeuwenlang het belangrijkste exportproduct. Door zijn strategische ligging en faam als vrijhaven (vele Grieken van Kreta en het vasteland zochten een veilig heenkomen voor de Turken op Kefaloniá) was het een drukbezocht en dichtbevolkt eiland. Venetiaanse archieven spreken van zo'n 70.000 inwoners. Met de neergang van Venetië erodeerde ook de Venetiaanse macht op het eiland. Burgeroorlog (1755-1760), een aardbeving in 1767 en strijd tussen Europese grootmachten leidden ertoe dat de Fransen in 1797, na een gewonnen oorlog tegen Venetië, Kefaloniá bezetten. Een roerig jaar brak aan waarin zowel de middenklasse als de boeren strijd leverden tegen de adellijke grootgrondbezitters. In 1798 landde de Turks-Russische vloot in Argostóli, dat door het Franse garnizoen inmiddels was verlaten. Opnieuw ontstond er grote sociale onrust, waarbij Lixouri en Argostóli bestookt werden door omringende dorpen.

In 1806 wapperde de Franse vlag weer op Kefaloniá, om in 1809 vervangen te worden door de Britse Union Jack. De achtereenvolgende gouverneurs verbeterden het overheidsapparaat en lieten publieke werken uitvoeren, zoals de bouw van bruggen en wegen. Maar zij konden de aspiraties van de eilandbevolking om met het inmiddels zelfstandig geworden Griekenland verenigd te worden niet wegnemen. Vooral de terugkeer van Grieken uit West-Europa voedde deze aspiraties, wat uiteindelijk in 1864 zou leiden tot vereniging van de Ionische eilanden met Griekenland.

Recente geschiedenis

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was Kefaloniá een jaar bezet (september 1943-september 1944) door de Duitsers, waarin zij zich onder andere door executies van krijgsgevangenen gehaat maakten bij de eilandbewoners.

Tussen 9 en 12 augustus 1953 raasde een andere furie over het eiland. Een serie van 13 aardschokken legde de 350 dorpen en steden van Kefaloniá en Itháka in puin. De schrijfster Beta Galiatsatou was ooggetuige en schreef er het volgende over:

'Wij keken om ons heen, maar konden onze ogen niet geloven! Ruïnes! Overall ruïnes! En in de verte waren de bergen zichtbaar die altijd achter onze huizen schuilgingen! Welk schouwspel zagen wij? Was het de hel met levende mensen? Het waren mensen die tussen de ruïnes rondliepen, maar ze leken op doden die uit hun graf waren gegooid. Het stof had een masker op hun gezicht gelegd, dat alleen twee verschrikte ogen open liet en bleke, droge lippen.'